

Bedrijfseconomie in Balans, 8^e druk, havo, Hoofdstuk 32 Regels voor de activa en passiva Samenvatting d.d. 19-12-2019

32.1 Waarderingsgrondslagen

De waarderingsgrondslag is de wijze waarop activa in de externe balans worden gewaardeerd. Toegestaan voor de vlottende activa is de verkrijgingprijs. De *verkrijgingprijs* bestaat uit de inkoopprijs plus bijkomende kosten: het werkelijk betaalde bedrag → historische aanschafprijs.

Voor de vaste activa is de actuele waarde de andere toegestane waarderingsgrondslag. De actuele waarde is de waarde op het waarderingsmoment, vaak het moment van de balans. De *waardestijging* van vaste activa wordt op de balans debet verwerkt op de rekening van het materiële actief en credit op de rekening. *Herwaarderingsreserve*. Aan de herwaarderingsreserve wordt toegevoegd het verschil in boekwaarde volgens de actuele waarde en de boekwaarde op basis van de aanschafprijs

32.2 Vaste activa

De *vaste activa* worden onderscheiden in:

- immateriële vaste activa;
- materiële vaste activa;
- financiële vaste activa.

Immateriële vaste activa zijn activa die je niet kunt zien of aanraken maar wel een waarde hebben. Voorbeelden zijn R&D, concessie, vergunning (licentie) en goodwill.

R&D zijn de kosten van onderzoek en ontwikkeling. Het deel ontwikkelingskosten mag worden geactiveerd en daarna mag er op worden afgeschreven.

Met een *concessie* krijg je toestemming om iets te exploiteren. De kosten van verwerving activeren we.

Een *vergunning* moet je vooraf betalen aan de overheid om toestemming te krijgen voor iets. Het bedrag van verwerving kun je activeren.

Een *licentie* is als de ene onderneming toestemming verleent aan een andere onderneming om een bepaalde toepassing of ontwikkeld product te gebruiken en exploiteren.

Goodwill is een bepaald bedrag dat je bij het overnemen van een onderneming extra moet betalen boven de waarde (het eigen vermogen) die de balans van die onderneming aangeeft. Dit is een vergoeding voor de goede reputatie van de onderneming.

Materiële vaste activa zijn terreinen, gebouwen, machines, inventaris, computers enzovoort. Ook installaties behoren hiertoe. Een *installatie* is een complex van meer machines die bij elkaar horen.

Financiële vaste activa zijn deelnemingen, vorderingen op groepsmaatschappijen en effecten als belegging langer dan een jaar.

Bij een *deelneming* verschaft een bv/nv kapitaal aan een andere bv/nv met het doel een duurzame band aan te gaan. Deze kapitaalverschaffing en duurzame band zijn gericht op de eigen werkzaamheden.

Bij een *dochtermaatschappij* heeft een onderneming meer dan 50% van de zeggenschap in een andere onderneming of kan meer dan de helft van de bestuurders of commissarissen benoemen.

Bij *groepsmaatschappij* zijn bv's/nv's samen met andere bv's/nv's in een groep verbonden, waarbij sprake is van een economische eenheid en een organisatorische verbondenheid.

Ook een *vordering op een groepsmaatschappij* behoort tot de financiële vaste activa.

Effecten horen tot de financiële vaste activa als een onderneming ze langer dan een jaar wil houden.

32.3 Vlottende activa

Tot de *vlottende activa* horen voorraden, vorderingen en overlopende activa, effecten en liquide middelen.

Een handelsonderneming waardeert *voorraden handelsgoederen* tegen de historische uitgaafprijs.

De *voorraad gereed product* is een voorraad eindproduct voor een dienstverlenende onderneming met een omvormingsproces.

De *voorraad grond- en hulpstoffen* zijn voorraden die nog verwerkt moeten worden tot een eindproduct.

De *voorraad onderhanden werk* betreft producten waarbij het fabricageproces op de balansdatum nog niet is afgerond.

Vorderingen zijn bedragen die een onderneming van *debiteuren* tegoed heeft. De overlopende activa bestaan uit *nog te ontvangen bedragen* of *vooruitbetaalde bedragen*.

Effecten die een onderneming koopt om tijdelijk overtollige kasmiddelen te benutten, rekenen we tot de vlottende activa.

Liquide middelen zijn betalingsmiddelen.

32.4 Eigen vermogen

Met betrekking tot het *eigen vermogen* van een nv of bv zijn te onderscheiden: geplaatst aandelenkapitaal, agioreserve, herwaarderingsreserve, wettelijke en statutaire reserves, overige reserves en nettowinst/resultaat na belasting (onverdeelde winst).

Het *geplaatst aandelenkapitaal* is het maatschappelijk aandelenkapitaal – ongeplaatste aandelen/aandelen in portefeuille.

De *agioreserve* is het bedrag dat kopers bij plaatsing van aandelen meer hebben betaald dan de nominale waarde van de aandelen.

De *herwaarderingsreserve* is een wettelijke reserve die ontstaat door herwaardering van vaste activa.

Een *wettelijke reserve* is een reserve die voortvloeit uit wettelijke bepalingen, vaak in verband met het bestaan of de waardering van de activa. Een wettelijke reserve mag niet als winst worden uitgekeerd.

Een *statutaire reserve* is een reserve die voortvloeit uit de statuten.

Overige reserves zijn de reserves die niet onder de vorige vallen. Bijvoorbeeld een algemene reserve of dividendreserve.

Een *algemene reserve* of *winstreserve* is een reserve die een bv/nv vormt door de winst na belastingen niet volledig aan de aandeelhouders uit te keren, maar gedeeltelijk binnen de onderneming te houden.

Met een *dividendreserve* kunnen we dividendstabilisatie mogelijk te maken en een gelijkmatig dividendpercentage uitkeren.

Nettowinst/resultaat na belasting of *onverdeelde winst* is de winst van het afgelopen (of lopende) boekjaar, verminderd met de vennootschapsbelasting.

Vennootschapsbelasting is de belasting over de winst van bv's/nv's.

32.5 Voorzieningen

De *voorzieningen* worden gevormd voor verplichtingen waarvan de omvang redelijk te schatten is maar het betalingsmoment nog niet bekend is. Ook bestaan voorzieningen om de kosten te spreiden. We onderscheiden: de garantievoorziening, voorziening groot onderhoud en de pensioenvoorziening.

Aan de garantievoorziening voegen we gelijkmatige bedragen toe. Hierdoor worden de kosten van garantieclaims gelijkmatig gespreid.

Een voorziening voor groot onderhoud bij vaste activa zorgt voor regelmatige kostenspreiding van uitgaven die zich eens in de zoveel jaar voordoen.

Aan de *pensioenvoorziening* worden bedragen toegevoegd door werknemers en door de onderneming. Het merendeel van de ondernemingen heeft de pensioenvoorziening ondergebracht bij een afzonderlijke levensverzekeringsmaatschappij/pensioenfonds.

32.6 Langlopende en kortlopende schulden

Het *vreemd vermogen* van een onderneming bestaat uit:

- schulden op lange termijn: (converteerbare) obligatielening, hypothecaire lening, onderhandse lening, schulden op groepsmaatschappijen en schulden vanwege pensioenen.

- schulden op korte termijn: verplichtingen van langlopende schulden die het komende jaar vervallen, crediteuren, nog te betalen bedragen, vooruitontvangen bedragen, schulden wegens belastingen en sociale premies en schulden aan kredietinstellingen in rekening-courant.

De grens kort – lang is een grens tussen lang en kort vreemd vermogen ligt bij een periode van één jaar.

Converteerbare obligaties zijn obligaties die tegen bepaalde van tevoren vastgestelde voorwaarden kunnen worden omgewisseld tegen aandelen van dezelfde nv. Deze hebben een lagere interestvoet voor de nv en kans op een hogere conversiekoers dan bij gewone emissie van aandelen.